

Ks. WALDEMAR GLIŃSKI

Wydział Nauk Historycznych

Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Powstanie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Dokumenty i relacje, wprowadzenie i ed. Lucyna Sadzikowska, Katowice 2023, ss. 336.

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego nie pojawił się dotychczas w wielu opracowaniach naukowych. Na jego temat opublikowano artykuł przygotowany przez ks. prof. W. Myszoza (*Powołanie Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach*, w: *Wyższe Szkolnictwo kościelne w Polsce. Wizja Kardynała Karola Wojtyły i jej realizacja*, red. J. Majka, Kraków 2002, s. 351-361) oraz opracowanie L. Szewczyka zatytułowane *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w latach 2000–2005 (stan na 30 września 2005 rok)* (Katowice 2005). Wydana w ramach serii Źródła do Dziejów Kościoła Katolickiego na Górnym Śląsku edycja przygotowana przez Lucynę Sadzikowską z pewnością ułatwi przeprowadzenie kolejnych badań nad genezą, powstaniem i funkcjonowaniem tegoż Wydziału. Prezentowany wybór źródeł obejmuje wykaz skrótów, obszernie *Wprowadzenie* (s. 13-26), spis 114 dokumentów znajdujących się w pierwszej części źródłowej, zatytułowanej *Dokumenty* (s. 27-30), zasadniczą część źródłową zatytułowaną *Dokumenty* (s. 31-273), *Relacje* (s. 275-300), a także zawierający wybrane artykuły prasowe *Aneks* (s. 301-325), wykaz bibliograficzny (s. 326-329), indeks osobowy (s. 330-333) oraz streszczenie zawartości tomu sporządzone w języku angielskim (s. 334).

We wprowadzeniu syntetycznie omówiono tradycje uniwersyteckie leżące u podstaw funkcjonowania wydziałów teologicznych, z uwzględnieniem specyfiki uczelni polskich, zgodnie z którymi starano się łączyć kulturę narodową z kulturą religijną. Odniesiono się do modelu kształcenia teologicznego wypracowanego na Górnym Śląsku w okresie międzywojennym oraz tuż po zakończeniu II wojny światowej. Kluczową rolę odgrywał wówczas dla duchownych diecezji katowickiej Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego, istniejący do 1953 r., tj. do momentu powstania Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Przedstawiono też stan badań nad genezą Wydziału Teologicznego w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, prezentując w przypisach najważniejsze opracowania na ten temat. Określono także następujące cele omawianej publikacji:

„Próba sporządzenia – na tle wydarzeń historycznych i na podstawie zachowanych dokumentów – kalendarium odtwarzającego drogę wiodącą do erygowania Wydziału Teologicznego, a także upamiętnienie postaci, których nazwiska nierozzerwalnie związane są z historią jego powstania” (s. 14);

„Przybliżenie minionej, ale nieodległej przeszłości, budując poznawczo i naukowo świadomość historyczną czytelników o funkcji i miejscu Wydziału Teologicznego w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach” (s. 24).

Wprowadzenie obejmuje:

Kalendarium, w którym ujęto najważniejsze wydarzenia (działalność ks. Stanisława Maślińskiego w ramach Obywatelskiego Komitetu Przygotowawczego Uniwersytetu

Śląskiego w Katowicach, powołanie tej uczelni w 1968 r., inicjatywy biskupa Herberta Bednorza zmierzające do utworzenia duszpasterstwa akademickiego i powstania „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych”, zabiegi prowadzone w latach 90. wokół powołania Wydziału Teologicznego, utworzenie Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Katowicach i ostateczne erygowanie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego 9 sierpnia 2000 r. i jego pozytywna ocena wydana 26 stycznia 2005 r. przez Państwową Komisję Akredytacyjną).

Część zatytułowaną *Ludzie i wydarzenia*, gdzie zaprezentowano osoby zaangażowane w utworzenie i funkcjonowanie Wydziału Teologicznego, których nazwiska przewijają się w prezentowanej dokumentacji źródłowej, m.in.: bpa Herberta Bednorza, abpa Damiana Zimonia, prof. dr. hab. Wincentego Myszora, ks. prof. dr. hab. Jerzego Myszora, ks. dr. Stanisława Puchały, ks. bpa Alfonsa Nossola, ks. kard. Franciszka Macharskiego, ks. kard. Zenona Grocholewskiego; kolejnych rektorów i prorektorów Uniwersytetu Śląskiego: prof. dr. hab. Maksymiliana Pazdana, prof. dr. hab. Tadeusza Sławka, prof. dr. hab. Janusza Janeczka, prof. dr. hab. Jacka Jani, prof. dr. hab. Wojciecha Świątkiewicza, prof. dr. hab. Jerzego Zioły, prof. dr. hab. Zofii Ratajczak, prof. dr. hab. Krystiana Roledera, prof. dr. hab. Alojzego Kopoczka i in.

Zasady edytorskie, którymi kierowano się, opracowując edycję źródeł (wierność oryginałowi i kompletność źródeł), oparte na *Projekcie instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych XIX i początku XX wieku* („Studia Źródłoznawcze”, 1962, nr 7, s. 99-124). Określono afiliację archiwalną dokumentów oraz podział materiału źródłowego w prezentowanym tomie na trzy części.

Zasadniczy rozdział prezentowanego tomu obejmuje 114 dokumentów, zamieszczonych w porządku chronologicznym, wytworzonych przez różnego rodzaju instytucje i osoby fizyczne w związku z zabiegami zmierzającymi do powołania Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a także odnoszącymi się do pierwszych lat jego funkcjonowania (do początków roku 2005). Każdy z dokumentów, zgodnie z zasadami edytorstwa źródeł, zaopatrzony został w nagłówek (z wszystkimi wymaganymi jego elementami). W przypisach zamieszczono niezbędne informacje i wyjaśnienia.

Kolejna część zbioru źródeł obejmuje wywiady przeprowadzone przez Lucynę Sadzikowską z ks. dr. Stanisławem Puchałą, prof. dr. hab. Tadeuszem Sławkiem, abpem dr. Damianem Zimoniem oraz prof. dr. hab. Januszem Janeczkiem. Ich treść została zaopatrzona przypisami rzeczowymi. W *Aneksie* zamieszczono natomiast wybór materiałów prasowych: pięć artykułów, które ukazały się na łamach „Gazety Uniwersyteckiej Uniwersytetu Śląskiego”, „Dziennika Zachodniego” i „Gościa Niedzielnego”, a także dwa wywiady udzielone przez ks. prof. dr. hab. Wincentego Myszora dla tejże „Gazety Uniwersyteckiej” oraz dla redakcji „Gościa Niedzielnego”, jak również jeden wywiad przeprowadzony przez red. A. Babuchowskiego z prof. dr. hab. Tadeuszem Sławkiem, który ukazał się na łamach „Gościa Niedzielnego”.

Opracowana przez Lucynę Sadzikowską edycja źródeł realizuje cele postawione we *Wprowadzeniu*: ukazuje drogę prowadzącą do powołania Wydziału Teologicznego, upamiętnia osoby zaangażowane w tym przedsięwzięciu, buduje świadomość poznawczą i historyczną czytelnika o funkcji i miejscu tegoż Wydziału. Będzie ona niezwykle przydatna dla badaczy zajmujących się dziejami Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydziału Teologicznego tej uczelni, innych instytucji – jak choćby Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Katowicach, a także (archi)diecezji katowickiej oraz działalności jej ordynariuszy: bp. Herberta Bednorza i abp. Damiana Zimonia.